

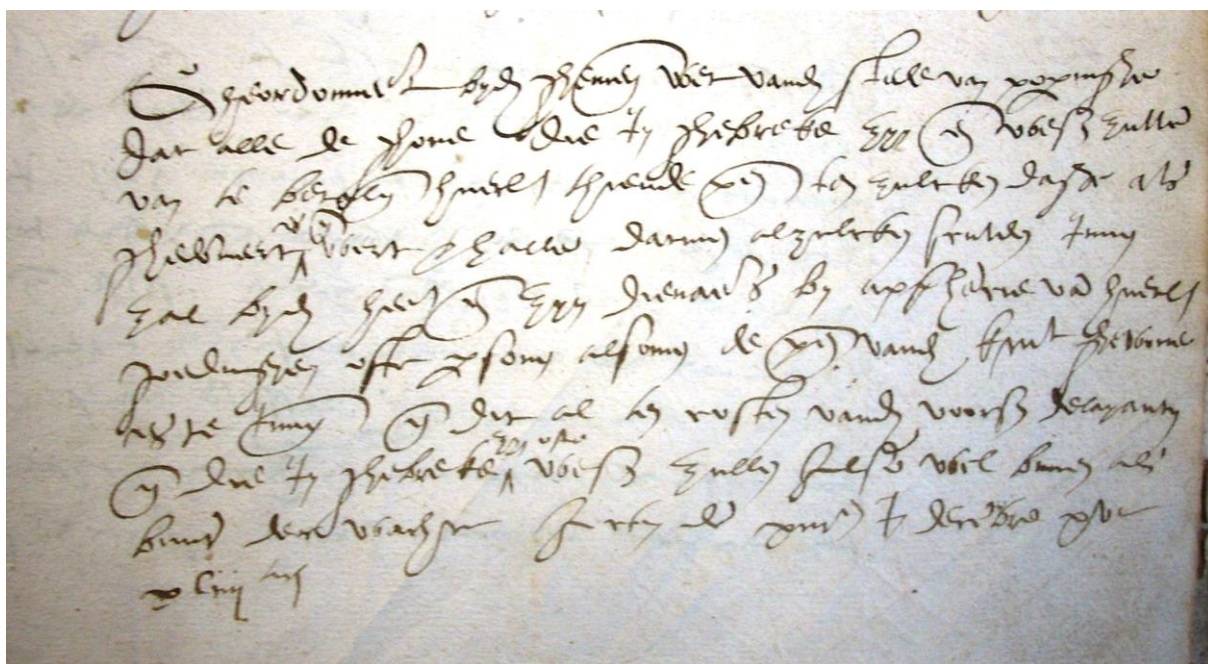
Het Jaar 1545

7 januari 1545 – **Betaling van de tienden** - Resoluties A – SAP 467

Gheordonneert byden ghemeene wet van den stede van Poperinghe dat alle de ghone die in ghebreke zyn ende wesen zullen van te betalen huerlieden **thiende** ende ten zulcken daghe als ghepubliceert werdt

derhalve dat men alzulcken sculden innen zal byden heere ende zyn dienaers by upghaewe van huerlieden goedinghen ofte personen als omme de zelve van den vermaent ghewoone es te innen ende dit al ten costen van den voorseide delayanten¹ ende die in ghebreke zyn ofte wesen zullen - selfs wel binnen als buuten den wachte

Actum de xiii in lauwe xvc xliiij tich

19 februari 1545 – ‘Blyde inkomste’ van de nieuwe heer - Resoluties A – SAP 467

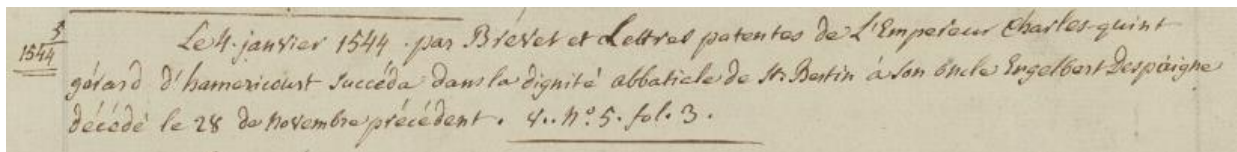

Engelbert D'Espagne, *abt van de Sint-Bertinusabdij van Sint-Omaars (Saint-Omer)* overlijdt in een geur van heiligheid. Hij was abt van de abdij van 1531 ot 1544. In de Sint

¹ Delay – uitstel – Delayanten – diegenen die hun betaling uitstellen

Martinuskerk te Koekelare wordt er nog steeds een antependium met zijn wapenschild bewaard.

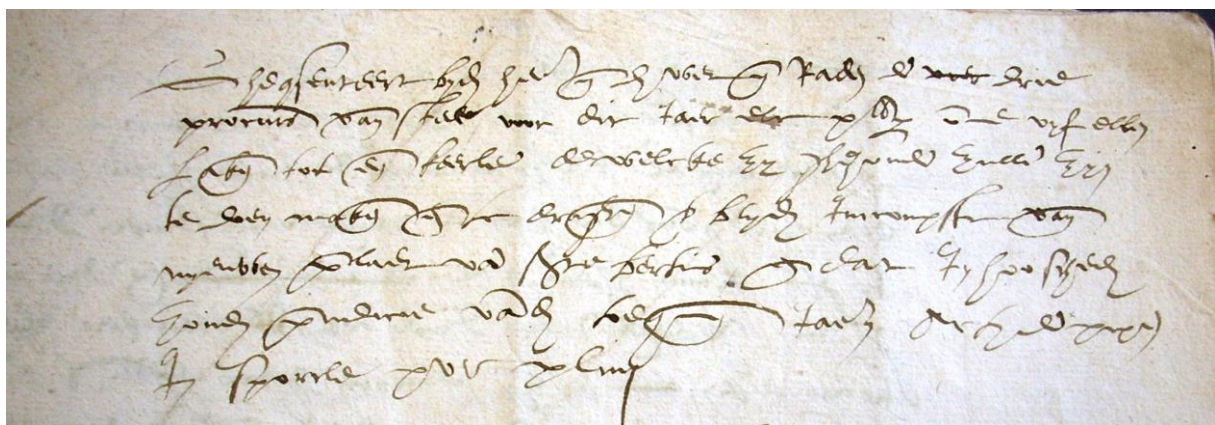
Het duurt even voor er een nieuwe abt wordt aangesteld. Net als bij zijn voorganger valt de keuze op de neef van de vorige abt. Dat is **Gerard D'Hamericourt**, geboren in 1504 in een Luikse adellijke familie. D'Hamericourt heeft op 27 mei 1519 het habijt aangenomen in de Sint-Bertinusabdij, na zijn noviciaat volgt hij studies theologie in Parijs en op 24 september 1530 wordt hij tot priester gewijd. Op 9 november draagt hij zijn eerste mis op in de Sint-Bertinusabdij.

Op 13 mei 1545 wordt D'Hamericourt officieel geïnstalleerd als 69e abt van Sint-Bertinus t door Robert Pepin, de 39e abt van Clairmarais. Zo is hij meteen ook de **nieuwe heer van Poperinge**. Als zinspreuk neemt hij 'Gestina Lente' of 'haast u langzaam' aan. Zijn aanstelling gebeurt in het refugehuis van de abdij in het nabijgelegen Clairmarais, in aanwezigheid van de 'officiaal' van Théroouanne. Na de plechtigheid trekt de kersverse abt met een omvangrijke stoet naar zijn abdij.

We zullen het abbatiaat van D'Hamericourt van nabij volgen via het **cartularium** van zijn abdij. Hij zal actief bijdragen aan het weerwerk dat de katholieke kerk biedt aan de protestantse uitdagingen. Zo zal hij aan een aantal zittingen van het concilie van Trente deelnemen en helpen bij het oprichten van een Jezuïetenschool in Sint-Omaars (zie verder). Zijn bestuursperiode begint echter met een tegenslag: op 11 februari 1544 brandt het abtsverblijf af.

De magistraat van Poperinge bereidt zich ondertussen voor op de blijde intrede van hun nieuwe heer, op 19 februari wordt er beslist dat de drie 'procureurs' (advocaten van de stad) zich een nieuwe 'keerle' (toga) mogen aanschaffen:

'Gheconsenteert by den heere, wet ende raeden dat de drie procureurs vande stede, voor dit jaer, elck 10 p.p. omme 5 ellen laken tot eenen keerle denwelcken zij ghehouden zullen zyn te doen maecken ende te draegen ter blyde incompste van den nieuwen prelaet van Sinte Bertens ende dat in hooschede, sonder prejudicie van den tegenwoordighe jaere Actum 19 in sporcle 1544'

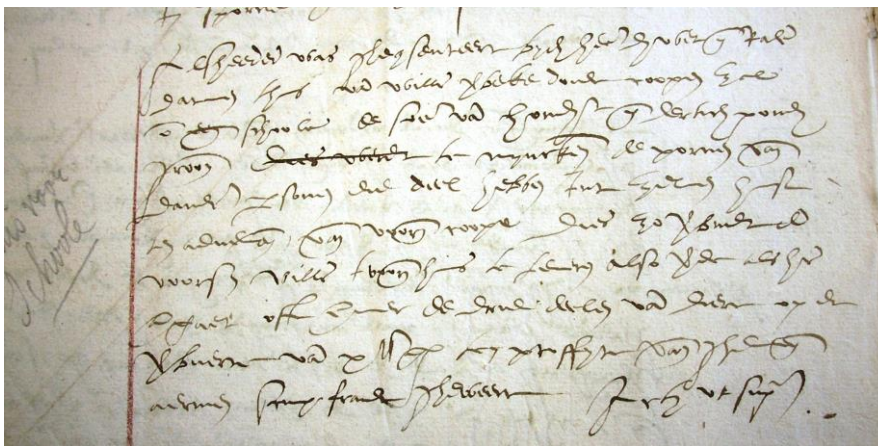
Op 21 mei besluit de stad een welkomstgeschenk te kopen voor hun nieuwe heer. Uit de volgende gemeenteraad van 14 juni blijkt dat de raadsleden bereid zijn om dit uit eigen beurs te betalen:

‘Ten zelven daghe zo hebben de voorseide raden ghestelt inde discretie vande wet de ghifte ende present twelck men en presenteren zoude myn heere den prelaet van Ste. Bertins tzyne eerste intree ende nyeuwe incomste, tzelve zo groot ofte te maken als hemlieden discretie daerinne ghedraghen zal; Den xiiij in wedemaent daernaer, de wet ende raeden weder omme vergaedert zynde hebben elc zonderlinghe gheconsenteert te gheven inden kamer houdende kiesende hunlieden in ghelde danof en gheen advenante in rekeninghe maken en zal.’

Wanneer Gerard D’Hamericourt dan effectief zijn ‘blijde intrede’ in Poperinge

maakte, is niet meer te achterhalen.

19 februari 1544 – **Een nieuwe school** – Resoluties

We gaan terug naar de 19de februari 1554 – dan wordt er nog een belangrijke beslissing voor Poperinge genomen; men gaat immers op zoek naar een nieuw schoolgebouw.

Gheconsenteert dat men 't huus van

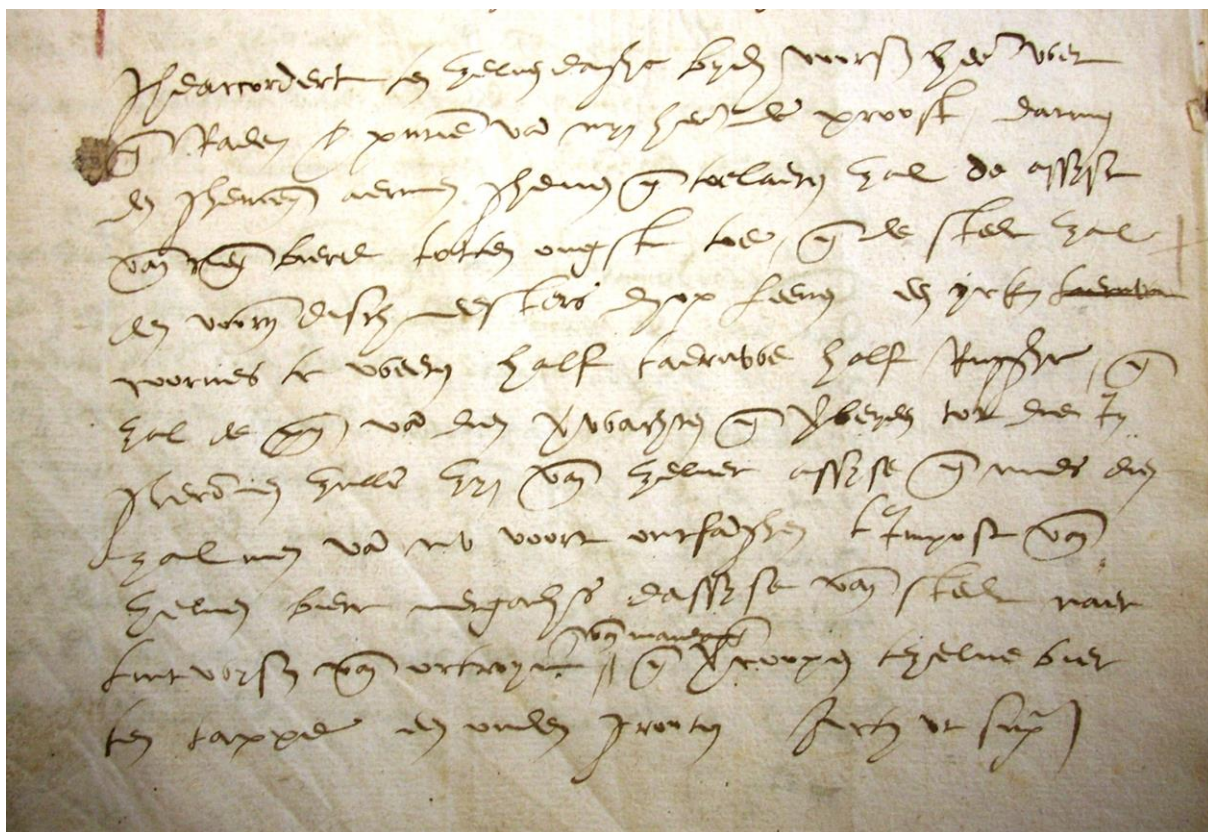
Willem Verbeke doen coopen zal, omme eene schoole voor de somme van 130 ponden grooten te myncken de portie van d’ander persoonen die deel hebben int zelve huus, ten advenante van voorseyden coope.

Dies zo verbindt den voorseyden Willem 't voornoemde huus te leveren also verre als hem aengaet ofte emmers de drie deelen van vier, up de verbeurte van 10 schele grooten ten prouffyte van den ghemenen aermen, - scimp ende fraude gheweirt

Actum 19 in sporcle 1544

19 februari 1545 – **Maatregelen voor de armen: Drinken maar!** – Resoluties – SAP 467

Ook uit het volgende stuk, blijkt dat het moeilijke tijden waren voor de armen. Om de middelen van de 'disch' aan te vullen, gaat men over tot het doneren van de opbrengst van de 'accijnzen' op de 'kleine' bieren – of het tafelbier – aan de 'aermen' of de dis van Sint Bertin. Daarnaast kreeg de disch nog een 'ycken' of een 'maat' koren, half tarwe en half rogge. Dit koren konden ze gebruiken voor de amren, totdat ze zich konden bedienen van de inkomsten van de accijnzen van het klein bier. Het bier zal verder aan de tap verkocht worden aan de prijs van een 'ouden grooten'.

Gheaccordeert ten zelven daghe byden voorseide heere wet ende raden te presentie van mijn heere de proost dat men de ghemeene aermen gheven ende toelaeten zal **de assyse van de kleine biere** totten ougst toe ende de stede zal de voornoemde dischmeesters daerop leenen een ycken coornes, te weten half taerwe half rugghe – ende zal de zelfde van des verwachten ende verbeyden tot dies in ghedien zullen zyn vande zelve assyste ende mids dien zal men van nu voort ontfanghen timposte vande zelven bier metghaders dassyse van de stede naer sint voorseide van de octroye van de majesteit ende vercoopen tzelve bier ten tappe den ouden grooten
Actum ut supra

In 't selve jaer van 1545. was daer grooten dieren tyt in dese Nederlanden.

Dat het niet alleen in Poperinghe was dat men armoë moest lijden, blijkt ook uit de kroniek van Van

meerbeek; daar schrijft hij: in 't selve jaer van 1545 – was daer grooten dieren tyt in dese Nederlanden.

Item es anderwarf gheordonneert ende ghestatueert byden heere ende wet ende raden dat van nu voortan van alle de coopmanscepen, contracten ende voorwaerden die gheschreven ende ghemaect **zullen werden in taverne** –

men zal van de zelve zulcke contracten, coopmanscepen ende voorwaerden **moghen**

berauwen binnen xxiiij – 24 - hueren eerst ende naer volghende,

mids byden zelve berauwere op te legghen lyfcoop , godspennynck ende al betaelen op verschooten ende ghegheven es - tzy stellinghelte ofte ander

ende daer gheen lyfcoop ghestelt en es,

werdt de voornoemde statuten ghehouden **te betalen tgheheele ghelach**

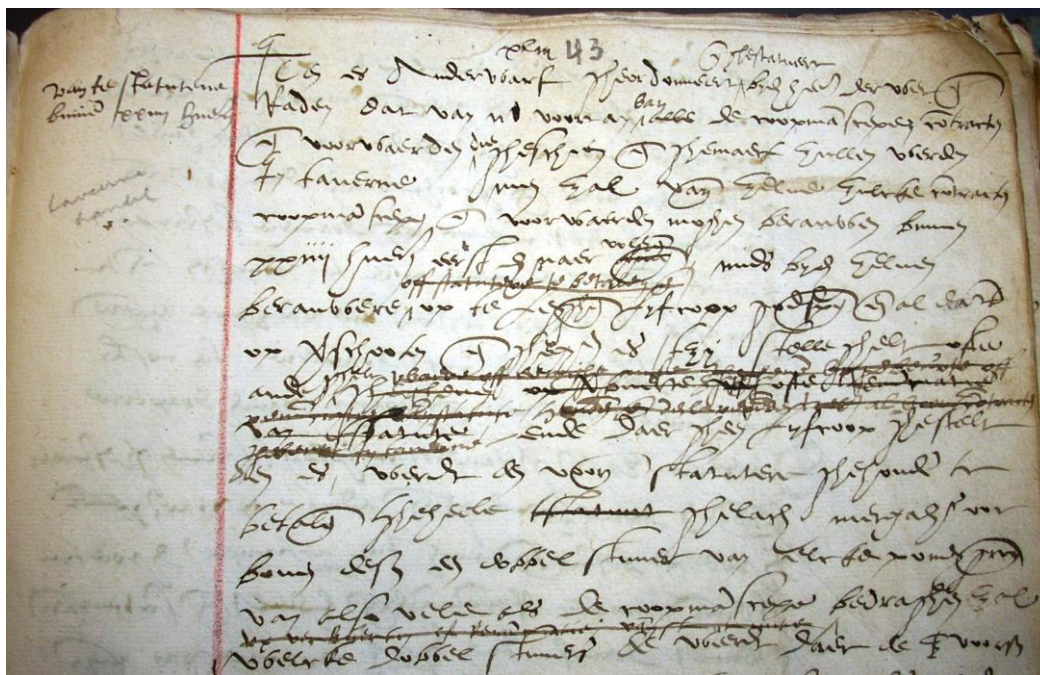
metghaders ooc boven dese een dobbel stuver van elcke pond grooten van also vele als de coopmanschepe bedragen zal –

welcke dobbel stuver de weerde daer de voorseide coomanschepe ghebeurt zal zyn,

ghehouden werd dueghdelick ende ghetrauwelick tontfanghen ende over te bringhen inde handen van de disschemeesters van Ste. Bertins ten eerste sondaghe naer tstaetut –

op de verbuete van dobbel te betalen guendt dus hy ontfanghen heeft oft ghehouden was tontfanghen.

Actum den xxste in sporcle xvc xliiij

Nogmaals werd er bepaald dat cotracten die in herbergen en cafes gemaakt werden – binnen 24 uur mochten berouwd worden.

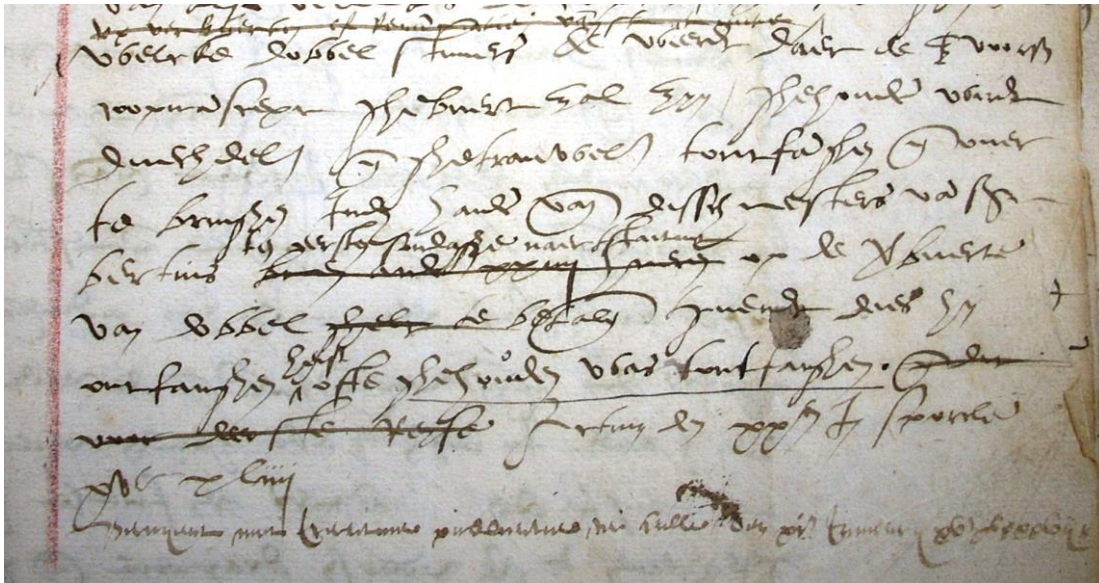
Daarbij moet diegenen die 'berouwt' de 'lyfcoop' en de 'godspenning' betalen.

Met lijfkoop bedoelt men – volgens WNT - De drank (wijn, bier enz.) die bij het sluiten van een koop, thans vooral bij een openbare verkooping, vroeger ook wel bij een verpachting, door kooper (pachter), verkooper (verpachter) en getuigen (mnl. *lijfcoopsliede*) gedronken en door den kooper (pachter) betaald wordt; voorheen ook wel het geld dat voor dien drank gegeven werd

De godspenning is volgens WNT het volgende: GOODSPENNING, soms

GODESPENNING; in de taal van het dagelijksch leven GOOSPENNING —, znw. m., mv. - en. Uit God (in den 2^{den} nv.) en Penning. Eng. godspenny (WEBSTER), nhd. gottespfennig,

md. godespenninck, mnl. godespenninc. Oorspronkelijk: geld, geldstuk dat men bij het aangaan van koop of huur den armen "om Godswille" gaf.

En verder moet de 'berouwer' ook de reeds verschoten som of het 'stellegeld' betalen. Indien er geen 'lyfcoop' of tractatie betaald werd, dient men toch het 'gehele gelach' te betalen.

Met het 'gelach', dat momenteel als 'gelag' geschreven wordt wordt – volgens WNT - de gezamenlijke vertering, die door één of meer personen in een herberg gemaakt is – bedoeld. Daarnaast dient de berouwer ook nog een 'dobbelt stuver' per pond grooten dat men verhandelde in de 'coopmanscepe' te betalen aan de dismeesters van de dis van Sint Bertins. Indien de berouwer dit niet deed, kreeg hij een boete van het dubbel van deze som. Ook de vernieuwing van dit reglement – in deze moeilijke tijden – mogen we zien als een maatregel om de armoede in de stad te bestrijden en de dis van middelen te voorzien.

Onze kronikeur Van Meerbeek schrijft voor dit jaar:

Op Sint Jorisdag – den drye en twintichsten aprilis 1545 – quam binnen Brussel den admirael **Annibal ende Olivier**, Cancellier van Vranckryck ende ghinghen den keyser t'Antwerpen vinden, begheerende dat den peys bevesticht soude worden met nieuwe gespreken.

Maer sy en hebben van den keyser gheene andere antwoorde ghecregen dan dat sy geen vyantschap van sijnen 't weghen en souden vreesen – 't en ware den coninck eerst suclcx hadde ghedaen - die op den lesten aprilis in 't selve jaer van 45 vertrede naer Worms in Duytslandt.

Doen was daer alomme in de landen groote sterfte namentlick binnen Parijs, alwaer dat meer dan 60.000 personen stierven.

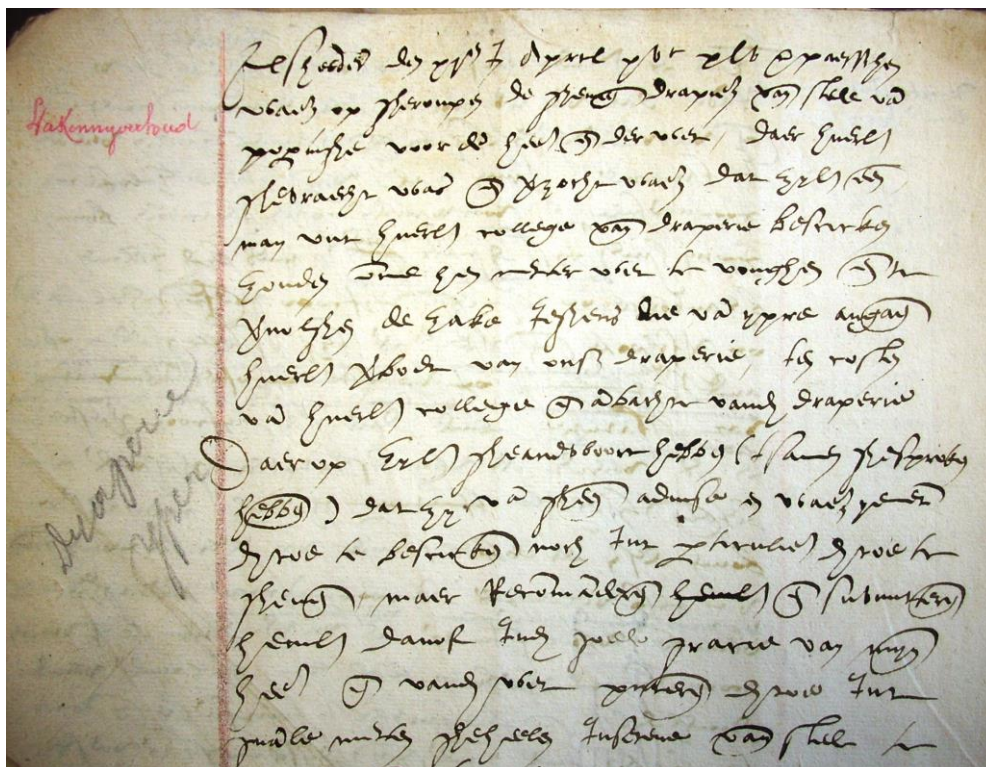
11 april 1545 – Moeilijkheden met de Ieperse drapiers – Resoluties A

Henri Pirenne *schrijft in zijn 'Geschiedenis van België – Deel 3'* dat in 1545 de lakenhandel te Ieperen sedert het laatste 'transport' van Vlaanderen (1517) zoozeer vervallen en verminderd was, dat, daar waar vroeger 600 getouwen werkten, er toen maar een honderdtal meer waren. Te Gent, worden in 1543 nog slechts vijf-en-twintig getouwen bewerkt. In 1544 zijn de Brugsche wevers zoo arm, dat zij het zilverwerk van het ambacht verkoopen moeten, om de werklieden te betalen die hun huis en hunne kapel herstellen. Te Kortrijk verkeert de

weverij in 1529 in zulken kwijnenden toestand, dat de magistraten op stadskosten wol koopen om ze aan de werklooze arbeiders uit te deelen. Hetzelfde ziet men in Brabant. In 1537 zijn te Brussel geene blauwververs meer: om er een in de stad te lokken, moet men hem eene toelage van 600 gulden per jaar beloven.

Als in de andere steden van Vlaanderen en Brabant de lakennijverheid kwijnt, is dit niet anders in Poperinge.

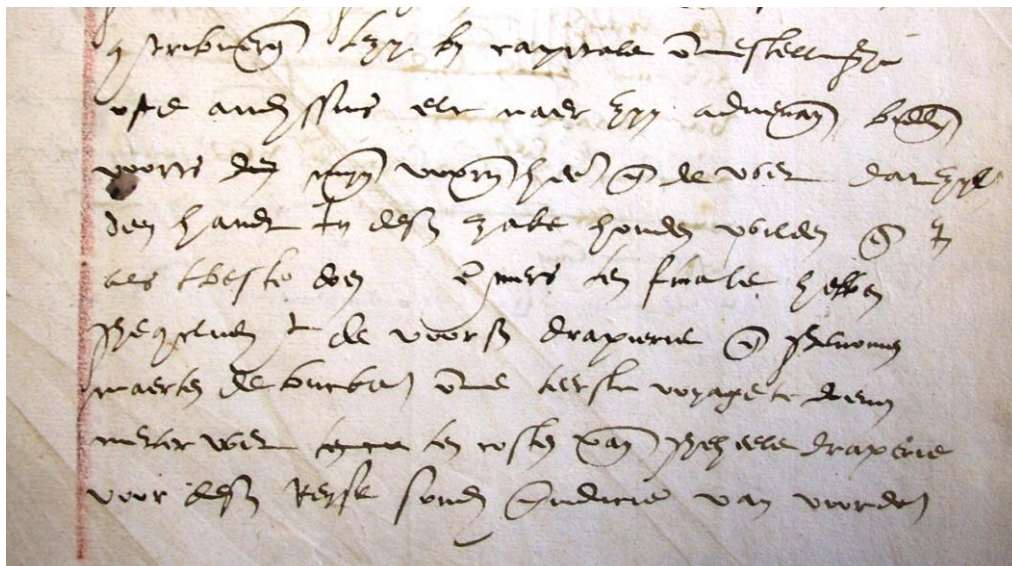
Hier heeft men echter problemen met de Ieperse draperie – die in deze arme tijden - de oude vete met Poperinge terug aanzwengelen. De Ieperlingen willen de ddraperie te Poperinghe aan banden leggen en beroepen zich hiervoor – zo lezen we in het onderstaande stuk – op hun oud ‘octrooi’ waarin het verboden is om het ‘Iepers laken’ te weven in een kring van drie mijlen rond Ieper. Een octrooi dat in 1484, 1501 en dus nu ook in 1545 herhaald werd. Zo lezen we op de 15de april in het resolutieboek: (SAP 467 – Folio 43 verso)

Als hedent, den 15 april 1545 voor paeschen, waren upgeheroepen de ghemeene drapiers van de stede van Poperinghe, voor den heere ende de wet, daer heurlieden ghevraecht was ende verzocht waer dat zylieden een man uut heurlieden college van draperye beschicken zouden omme hem metter wet te voughen ende te vervolghen de zaeke yeghen die van Ypre, aengaende heurlieden verbodt van onze draperye, ten coste van heurlieden college ende ambachte van de draperye.

Daerop zy gheantwoordt hebben, 't saemen ghesproken hebbende – dat zy van gheen advise en waeren yemant daertoe te beschicken - noch in't particulier daertoe te gheven, - maer recommandeerende ende statuterende hemlieden danoff in de goede gratie van mijn heere ende van de wet.

Presenterende daertoe in't generaele, metten gheheelen insetene van de stede te contribueren, 't zy by capitaele ommestellinghe ofte anderszins, elc naer zyn advenante.

Biddende voorts mijnen voornoemden heere ende wet dat zy den hand in deze zaeke houden wilden ende in alles 't beste doen.

Emmers, ten finaele, hebben gheconcludeert de voorseyde draperie ende ghenomen **Maerten de Buckere** omme 't eerste voyage te doene metter wet, ten coste van de gheheele draperie voor dese reyse, sonder prejudicie van voorders.

Ten zelve daeghe was vertoocht by de wet voor de voorseyde raeden al 't geene die sy in advise bevonden hadden omme te renconteren 't octroy vercreghen by die van Ypre - aengaende 't verbodt van draperie ten platte lande ende in de dorpen, staende binnen de drie mylen in 't ronde van de voorseyde stede van Ypre.

*Het magistraat van Poperinghe vraagt dus aan de draperie of zij iemand willen aanduiden die de afgevaardigden van de wet van Poperinghe zou vergezellen naar het proces die die van Ieper ingespannen hebben tegen die van Poperinghe. Eerst weigert de draperie iemand aan te stellen, maar zo stellen ze, betrouwen ze op het magistraat dat deze hun belangen goed zullen verdedigen. Daarbij stellen ze duidelijk dat ze akkoord gaan met het opleggen van een 'ommestellinghe' of een stedelijke belasting om de onkosten van de reis en het proces te dragen. Daarna beslist men dan toch om iemand van de drapiers mee te sturen en dit wordt **Maerten de Buckere**.*

Dit proces en deze bedreiging van de Poperingse restanten vande lakennijverheid – weerden alleszins dit jaar druk besproken.

9 mei 1545 – **Onderzoek in verband met het Poperings laken** - SAI

Voor de 9de mei 1545

Extract uit een onderzoek gedaan over de abdij van Sint Bertin en de bewoners van Poperinghe door het magistraat van Ieper, om te kijken of zij zich houden aan het privilege dat Ieper gekregen heeft op de **13de maart 1545**

Origineel bewaard in het SAI nr. 510bis.

Over dit privilege tome I pag. 95 nr.

A honnourables, saiges et prudentz seigneurs les advoé, eschevns et conseil de la ville d'Ypre
Remonstrent en toute amitié et benivolence

les religieux, pryeur et couvent de Saint bertin, la dignité abbatial vacant par le trespas de deffunct monseigneur **Engelbert d'Espaingne**, leur dernier abbé et leurs bailly, amman, eschevins, coeurheers, manans et habitans de leur ville et seigneurie de Poperinghes

pour aultant que a chascun de eulx et en son regard poeult touchier,

que (suivent des considérations générales sur l'état de la ville)

en laquelle ville de Poperinghes signemant dedens les bailles, y a pluisieurs habitans et demourans qui vivent de leurs stilles et maniers de vivre,

les ungs de leurs rentes et revenus annuelz, les autres de vendre et acheter bledz, **houblons**, vins, **cuirs** et aultres marchandise requises estre vendues et distribuees aux demourans en bonnes villes et a ceulz qui y hantent et conversent, aucuns autlres du dict Poperinghes se entremettenet de leurs affayres et mestiers,

principalement **de faire drapz de diverses coulleurs**, dont le mondre est de 56 trayz qui sont et beaulx de bone et vaillable tainture,

congneus par pluisieurs marchans en divers lieux, et dont jamais n'ont eu reproche, et ne s'entremettent aucunement les demourans dedens les dictes bailles

de labourer les terres ne de agriculture, mais est la conduite d'icelle agriculture a ceulx qui sont demourans hors des dictes bailles,

lesquels ne poeuent ouvrer et faire drapz, comme ils ne font,

pour aultant qu'il leur est prohibé et deffendu par l'ordonnances et statuz de la dicte ville de Poperinghe, approuvés et confirmés par le seu noble memoire conte Loys ...,

il est ainsy que depuis certain tempz vous, messeigneurs, aves abtenu de l'empereur, nostre souverain seigneur, **octroy et privilege** que les habitans du plat pays et villaiges estantz allen viron de trois lieux de la dict ville d'Ypre ne pourront faire drapz,

sinon de cinquante traiz et en dessoubz 24 filletz chascun tgraict et non plus,

lequel octroy, combine que par le narré d'icelluy soit faict **mention du dict Poperinghe**, ne poeult prejudicie raus dictes remonstrantz,

actendu ce que dessus est dict, comme aussy ne faict la sentence donnee allencontre de ceulx **de Neuf Eglise**, dontest faicte mention es dictes lettres d'octroy,

qui semble estre la cause a raison de laquelle ledict octroy s'est obtenu, toutteffois pour aultant que l'aves faict **publier en la dicte ville de Poperinghe**, sans scavoir par iceulx remonstrantz qui vous a meu de ce faire, affin de ne estre constitués en demeure ne estre argués de negligence,

ont advisé par ensemble de amyablement vous requerre leur vouloir decarier sy vous entendez comprendre au dict octroy les demourans dedens les bailles de la dicte ville de Poperinghes, et de ce qu'il vous plaira en dire et declarer leur en bailler responce par escript, pour icelle veue, eulx rigler ou pourveoir selon qu'ilz trouverront au cas appartenier.

Apostille:

Overgebrocht by de ghedeputeerde van Poperinghe den ixden in mey xvc xlv. De antwoorde was uutghestelt mids de absencie van den hoofden van justicie.

Volgens dit Iepers geschrift leefden de Poperingenaars van hun jaarlijkste renten of van hun handel in koren, hop, wijn, leder en andere handelswaar. Ze stellen verder dat de Poperingenaars prachtig textiel afleveren in verschillende kleuren endat ze bekend zijn door vele kooplieden op verschillende plaatsen. Men maakt duidelijk onderscheid tussen de poorters die in deze lakenhandel en –nijverheid zitten, en deze van het 'platteland' of van buiten balie – die landbouwers zijn.

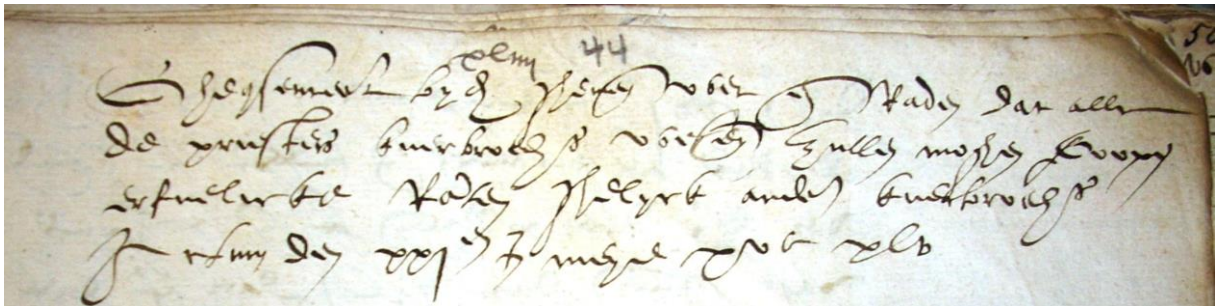
Dan halen ze aan dat ze een oktrooi gekregen hebben van de keizer met het verbod dat er in een omtrek van drie mijlen laken gemaakt mocht worden – zowel op het platteland als in de

dorpen. En daarbij stellen ze dat Popeirnghe daar geen uitzondering op kan maken net zomin als de drapiers van Nieuwkerke – die in het octrooi vernoemd worden.

Het octrooi werd dan ook gepubliceerd in de stad Poperinghe – binnen de balie – om er zeker van te zijn dat men niet kon zeggen dat men 'onwetend' was.

Het antwoord van Poperinghe kunnen we zowat hieruit afleiden. Poperinghe heeft hoogst waarschijnlijk gesteld dat Poperinghe een stad was en gaan 'platte land' of dorp, zodat de drapiers van de stad zelf wel mochten verder werken.

21 mei 1545 – Priesters en hun erfelijke kathelen – Resoluties

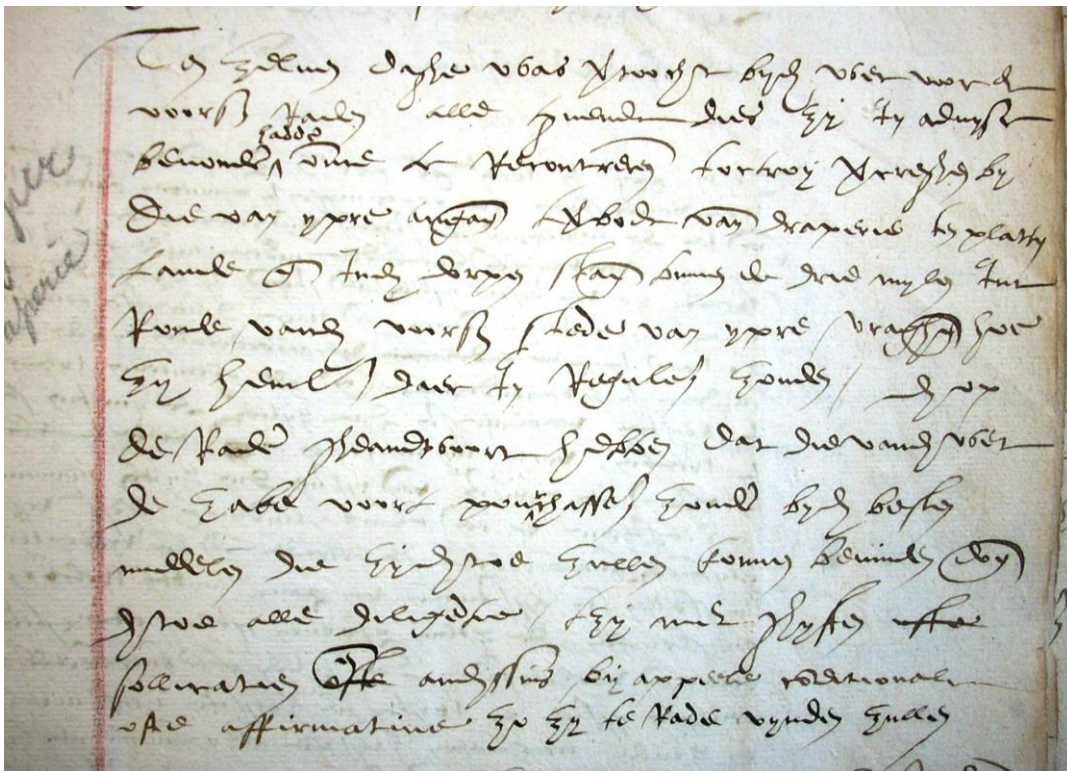

Folio 44

Gheconsenteert byden ghemeen wet ende raden dat alle de priesters - kuerbroeders wesende - zullen moghen vercoopen erfvelicke kathelen ghelyck ander kuerbroeders

Actum den xxiste in meye xvc xlv

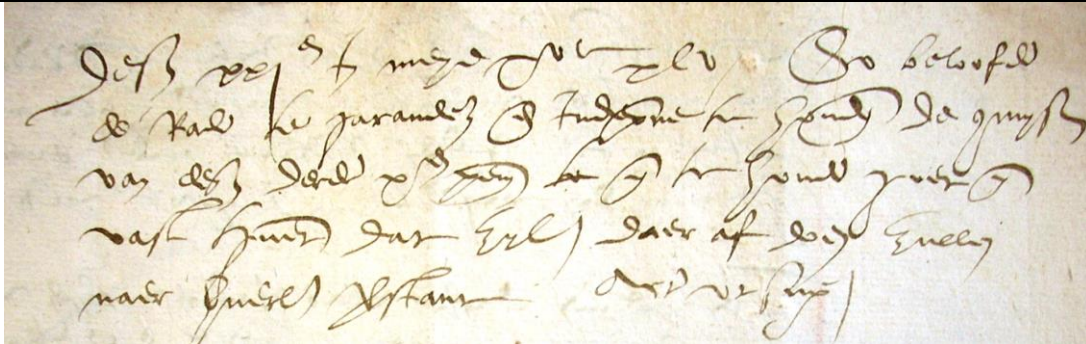
21 mei 1545 – **Het Poperings laken en Ieper** – Resoluties – SAP 467

Ten zelven daghe was vertoocht by der wet voor de voorseide raden

alle t'guendt dies zy in advyse bevonden hadden omme te recontracieren 't octroy vercreghen by die van Ypre angaende 't verbodt van **de draperie ten platten lande ende in de dorpen** staende binnen de drie mylen in't ronde van de voorseide stede van Ypre vraghende hoe zy hemlieden daerin regulieren zouden, daerop de raden gheandwoort hebben dat die van der wet de zake voort pourchasseren² zouden by den besten middelen die zy daertoe zullen kunnen bevonden, doende daer toe alle diligentie, 't zy met ghyften, sollicitatien ende anderssins, by appeele conditionale ofte affirmative, zo zy te rade vynden zullen.

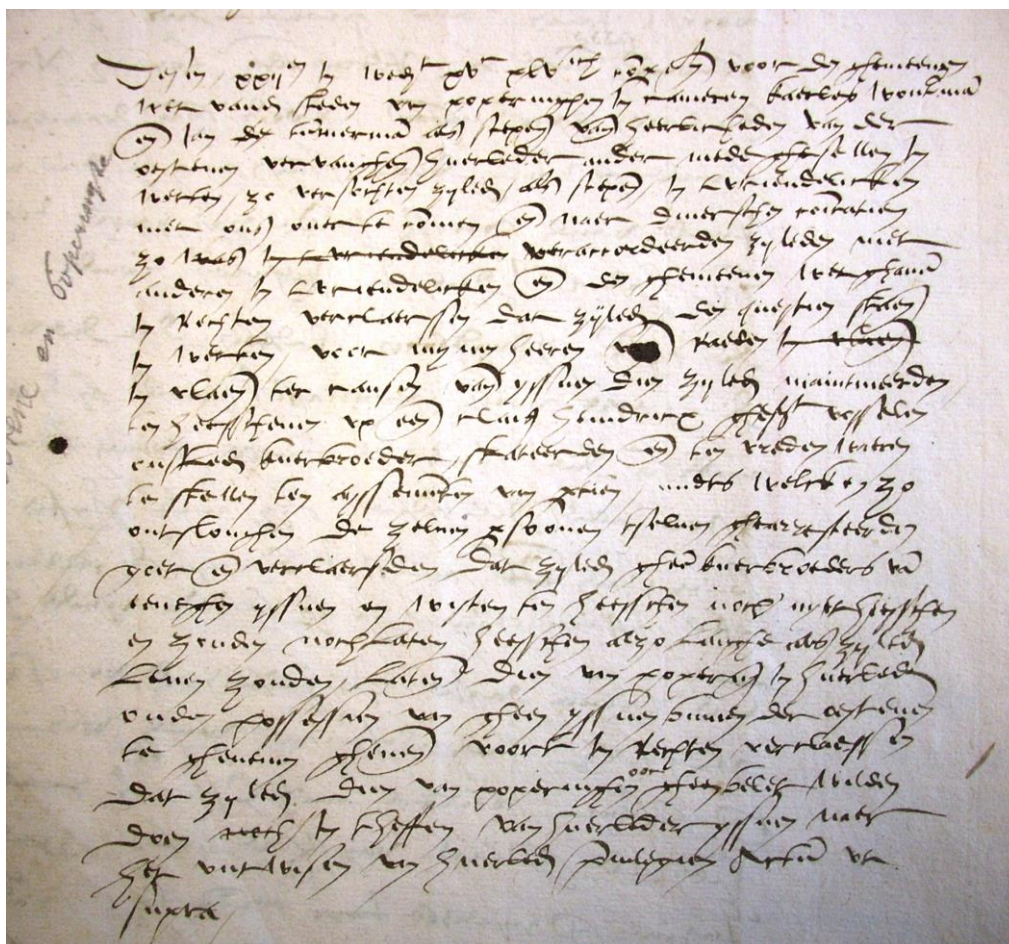
21 mei 1545 – Tiende penning – Resoluties

Desen xxi ste in meye xvc xlv so beloofde de raede te garanderen ende indemptie te houden de quytancie van desen derde xde penninghen ende te houden goet ende vast huerlieden dat zylieden daer af dienen zullen naer huerlieden verstant
Actum ut supra

22 juni 1545 - **De yssuwe en de inwoners van 'Oestene'** – Woesten – Resoluties – SAP 467
– Folio 44 verso

² Pourchasseren : achtervolgen

Desen xxij ste wedemaent xvc xlv tich

Comparerende voor den ghemeenen wet vanden stede van Poperinghe inde cameran **Kaerles Woulman ende Jan Timmerman** - als schepenen van de heerlicheneden van der **Oestene**

Vervanghende huerlieder ander medeghesellen in de wetten,

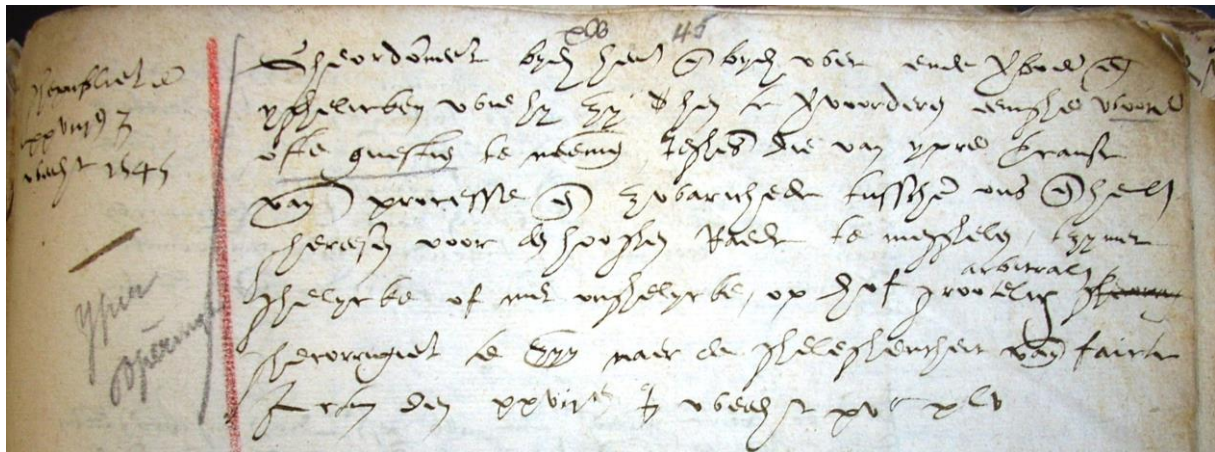
zo verzochten zylieden, als scepenen in tvriendelicken met ons over te commen ende naer diverschen convercatien - zo veraccordeerden zylieden met anderen in tvriendelicken ende den ghemeenen wet ghaende in rechten verclaerssen dat zylieden den questien staende in wetten voor mynen heeren ende raden in Vlaenderen ter causen van yssuwe dien zy lieden mainteneerden te heeschen up eenen **Clays Henderic – gheseid Vossen** – een staende kuerbroeder – stateerden ende ten vreden waeren te stellen ten consenten van partijen – mets welcken zo ontsloughen de zelve personen – tselven ghearreterden goet ende verclaerssen dat zylieden gheen kuerbroeders van eeneghen yssuen en wisten ten heeschen noch uytte heesschen en zouden noch laeten heeschen also langhe als zy hem lieden zouden latende dien van Poperinghe in huerlieden oude possessien van gheen issuen binnen der Oestenen te gheven ghemene –

voort in rechten verclaerssen dat zylieden dien van Poperinghe ooc gheen belet wilden doen in theffen van huerlieden yssuen naer het vutwysen van huerlieden privilegien

Actum ut supra

27 juni 1545 – **Proces met Ieper rond laken** – Resoluties

Folio 45

Gheordonneert by den heere ende by der wet ende verboden eenenyghelicken,
 wie hy zy - hem te vervoorderen eenighe woorden ofte questien te nemen jeghens die van
 Yper –
 ter cause van de processe en de zwarichede tusschen ons ende hemlieden ghereesen voordien
 hooghen raede te Meghelen,
 't zy met ghelycke of met onghelycke,
 op daerof grootelicx arbitralick ghercorrigeert te zyne naer de gheleghentheit van den faicte.
 Gheraemt dat de draperie van nu voortan cesserem zoude van drapieren contre den octroy van
 Yper
 In de marge
 Ghepubliceert den xxviii in weedemant 1545

29 juni 1545 - Poperinghe stopt voorlopig met de draperie - Resoluties – SAP 467 – Folio 45

Als heedent waeren vergaedert in communicatie schepenen, kuerheers, raden ende notable,
 metgaders die ghemene draperie, ende was aldan t'samen gheraemt op 't faict van de draperie
 ende de octroye van die van Ypre, - wanof drie maenden begrepen ende ghementioneert in 't
 voorseide octroy als heedent expireerden – **dat de drapery van nu voorts cesserem zoude
 van drapieren contrarie den octroye van Ypre tot anderenstont-** dat er breedere provisie
 in dezelve zake vercreghen werdt.

Gheschiedt vanden yeghe 7 vordene vanden burghe
 vande d'notable ingang 7 die ghene draperie ende
 vanden alder hant gheschiedt vanden hant vanden draperie
 d'entroye van die van yper (vanden d'ingang
 vanden miedel byghen d'entroye 7 vanden hant
 In vanden vanden gheschiedt vanden d'ingang 7
 draperie van de vanden vanden gheschiedt vanden
 gheschiedt d'entroye van yper tot and' hant d'entroye
 vanden gheschiedt 7 de gheschiedt vanden gheschiedt
 7 vanden gheschiedt 7 vanden gheschiedt

De dismeesters

Gheschiedt vanden gheschiedt byghen vanden hant
 d'notable dat de d'ingang 7 vanden gheschiedt
 vanden gheschiedt vanden gheschiedt vanden gheschiedt
 tot vanden gheschiedt vanden gheschiedt vanden gheschiedt
 d'ingang 7 vanden gheschiedt vanden gheschiedt
 d'ingang 7 vanden gheschiedt vanden gheschiedt

Gheconsenteert ende gheaccordeert byden ghemeeneten wet raeden ende notabel dat de
 dismeesters zullen hebben ende ontfanghen van de stede goede vyf ponden grooten de
 weeke tot wederroupen van de zelve wet – zullen ooc de voorseide dismeesters moghen
 eens de weeke poucasseren romdomme de stede ende inden xi houcken
 Actum ut supra

Proces met Ieper – Resoluties

Es voort gheraemt, indien der wet ghoeddynckt, dat zij zullen moghen communiquieren met
 die van Yper ende te onderhooren of zy zouden willen verstaen omme met die van Poperinghe
 te veraccorderen in 't vriendelycke
 Ooc mede dat de wet zoude onderhouden an **Belle, Meessene, Waestene, Comene ende
 Werfeke**, of zy zouden willen verstaen met ons te gaen supplieren an den keyzer ofte
 koninginne omme te mogen blyven in state ende possessie hanghende 't proces
 Actum in wedemaent (juni) 1545

28 voren ghescreuen Induct der voren goet dynt
 dat er ghescreuen is ghescreuen mit den voren
 of de onghescreuen of er ghescreuen is ghescreuen
 mit de voren ghescreuen te Harward. In vanden
 over inde dat de voren ghescreuen onghescreuen of de
 onghescreuen voren voren ghescreuen, of er ghescreuen
 vollen ghescreuen mit voren te ghescreuen onghescreuen
 of de ghescreuen te ghescreuen te ghescreuen of ghescreuen
 ghescreuen ghescreuen ghescreuen der voren

29 juni 1545 - 10de penning- Resoluties

Gheordonneert byden heere der ghemeenen wet ende raden vander stede van Poperinghe
 dat zo wat persoonen in ghebreiken zyn van over te bringhen huerlieden **xde penninghen**
 zo zalmen dezelve over gheven inden handen van de commissarissen up huerlieden ende
 overgheven ende hemlieden boven dien executeren naer den voormen ende inhouden vande
 mandementen en zullen den zelven somme ghehouden zyn te betalen.
 Item es voort gheordonneert dat alle personen die huusekens hebben daer **schamel lieden**
 inwonen dat men de zelven daer inwonen nyet heessen en zal –
 nemaer men zalt heessen derfachtighen dien de zelve huusekens toebehooren - hemlieden
 onverlet staende op de personen dien inden zelven huusekens wonen

Gheordonneert byden heere der ghemeenen wet ende raden vander stede van Poperinghe
 dat zo wat persoonen in ghebreiken zyn van over te bringhen huerlieden **xde penninghen**
 zo zalmen dezelve over gheven inden handen van de commissarissen up huerlieden ende
 overgheven ende hemlieden boven dien executeren naer den voormen ende inhouden vande
 mandementen en zullen den zelven somme ghehouden zyn te betalen.

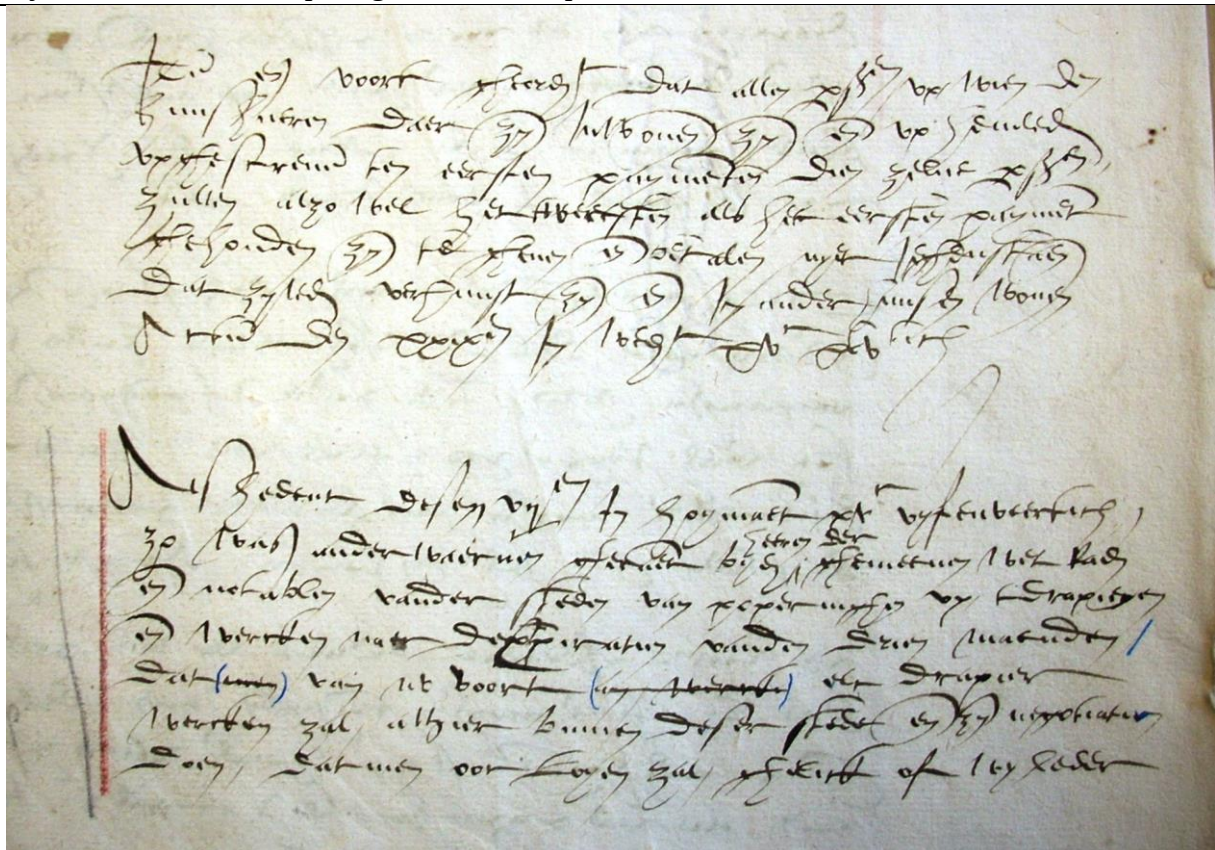
Item es voort gheordonneert dat alle personen die huusekens hebben daer **schamel lieden**
 inwonen dat men de zelven daer inwonen nyet heessen en zal –
 nemaer men zalt heessen derfachtighen dien de zelve huusekens toebehooren - hemlieden
 onverlet staende op de personen dien inden zelven huusekens wonen

ende executeren allen personen dien in faulte zyn van te betalen het eerste payment naer het
vutwisen vande mandementen en danof ghewagten

29 juni 1545 – de 10de penning – Resoluties

Item es voort gheordonneert dat allen personen up wien de huushueren daer zyn inwonende
zyn ende up hemlieden up ghescreven ten eersten paymenten dien zelve personen en zullen
alzo wel het tweesten als het eersten payment ghehouden zyn te gheven ende betaelen nyet
jeghenstaende dat zylieden verhuist zyn ende in ander huusen wonen
Actum den xxix in wedemaent xvc xlvtych

7 juli 1545 – Proces Poperings laken met Ieper – Resoluties

7 juli – Proces Poperings laken met Ieper – Resoluties

Als hedent, den 7de in hooimaent (juli) 1545,
zo was anderwaerven gheraemt by heeren der ghemeenen wet – raeden ende notablen vander
stede van Poperynche up 't draperien ende wercken naer d'expiratie van de drie maenden, -
dat men nu voort elc drapier wercken zal alhier binnen dezer stede ende zyne negocie doen,
dat men ooc loyen zal ghelick oft wy eerder in possessie en costume zyn van doene,
boven dies es ooc gheraemt dat de drapiers zullen moghen trecken elc alzoot hen ghelieft met
heurlieden lakenen te Thorout zulcks als zy hen ghepleghen zyn van doene.
Nemaer indiender eenighe executie viele by die van Yperen op eenighe van de drapiers,
zoo en zullen de zelve gheen woorden nemen jeghens den executeur ofte deurwaerder die 't
exploit maintenir zoude te doene, nemaer **paismeesters** laeten verantwoorden den zelve
executeur, 't zy De Reckemaekere, Maerten de Buckere ende Willem Van de Walle ofte
eenighe anderen van de raede.

Verbiedende voort alle drapiers dat nyemant hem en vervoordere te varrewen binnen der stede van Yperen ofte eenighe lakenen of wullen ofte andere saeken te doene onder de jurisdictie van die van Yperen - danof zylieder zelven d'executie zouden moghen doen ende dat al volghens zeker advys van die van Mechelen – in daeten den IIII dagh van de hoymaent xvc xlvtych ende ondergeteekendt A. Goes, P. Recq, Guil. Rubben.

11 juli 1545- Aanslaan van Poperings laken te Torhout – perkament

11 juli 1545

SAP nr. 520 –op perkament

Rapport van de handelingen gesteld door twee deurwaarders bij het aanslaan van Poperings laken dat tentoon geteld was in de hallen van Torhout, met geweld gemaakt tegen het Iepers privilege van het laken van de 13de maart 1545.

by dezelve burchmeesters ende schepenen ontbooden ende voor hemlieden comparerende, **versochten de voorseide van Poperinghe** te gauderene³ van **der vryhede van den jaermaect** der voorseide stede, uut crachte van zekere lettren van saulfconduyte by die van Thoroudt hemlieden ghezonden, naerdien den voornoemde burchmeesters ende scepenen ghehad hadden lecture van den voorseide octroye, meester **Niclais Keingiaert**, pencionaris ende meester **Jan Tartare**, hoofman van den draperie der voorseide stede van Ypre, vertoochden dat hier questie was van executie van octroye van de keiserlycke majesteit ende dat alle wethouders van Vlaenderen ghe-interdiceert was by dezelve majesteit eeneghe kennesse te nemene up zyn octroy ofte privilege, reserverende de kennesse t'hemwaerts van dien by protestacie van niet te litiscontesterene⁴, zeyden dat de voornoemde lakenen van Poperynghe waren ballynkcx 's landts by denzelven octroye hemlieden strictelick houdende an ons exploict; 't welcke ghehoort de voornoemde van Thoroudt **verslaersden dat die van Poperinghe** voorseid, de patiencie hebben zouden, zendende ende committerende **Loonis vanden Hespel ende Heindric de Vos**, scepenen, metgaeders **Cornelis van Middelhem**, bailliu aldaer, omme met ons te inventorieren de lakenen by ons ghe-executeert in de halle, daer dezelve van Poperinghe huerlieden lakenen ghewoone zyn te ventene, ende aldaer wesende ende de ghearresteerde lakenen inventorierende, zo hebben de voorseide van Poperinghe van nieuws verzocht an die van Thoroudt - te gauderene van huerlieden saulfconduyte, mids desen zyn de voornoemde scepenen uiter voorseide halle vertrocken ende corts daernaer de voornoemde van Poperinghe deden dachvaerden den voornoemd pensionaris ende hofman te compareren voor burghmeesters ende scepenen van Thoroudt, alwaer dezelve van Poperinghe t'onser presencie exhibeerden 't voornoemde saulfconduyt, verzouckende anderwarf te gauderene vande vryheden van de voornseide maerct, waerjeghen de voornoemde pensioanris ende hoofman by protesstacie van niet te litiscontesterene noch in eeneghe manieren litigeulx⁵ te makene ons explict, noch ooc te begheerene ofte verbeydene eeneghe ordonnance, Allegierden anderwarf dat de voornoemde van Thoroudt ende alle andere wetten van Vlaenderen gheinterdiceert ende verboden was kennesse ofte judicature te nemene van octroyen van de keiserlycke majesteit zo voorseid es, zeggende dat de ghe-executeerde lakenen ballincx landts van Vlaenderen waren: naer 't welcke de voornoemde van Thoroudt verclaersden dat de voornoemde van Poperinghe gauderen zouden vanden voornoemde saulfconduyte, doende by zekere trompette uutroupen in allen houcken ende straeten van der voornoemde stede van Thoroudt, dat elc ende zo wie ofte van wat natie hy ware zouden moghen commen coopen de voornoemde lakenen van Poperinghe by ons ghe-executeert, midswelcken wy, omme de apparente beroerte ende inconvenient te schuwene, differeerden⁶ voordere te porcederene.

³ Gauderen = genieten van

⁴ Liscontesteen = WNT - Den eisch in rechte, de telastlegging afwijzen of ontkennen (waardoor men het geschil formeel als rechtsgeding bevestigt); de rechtshandeling van de litiscontestatie verrichten

⁵ Litigieus = WNT - Waarover een rechtszaak aanhangig wordt gemaakt of loopt; voor de rechtbank betwist, in geschil.

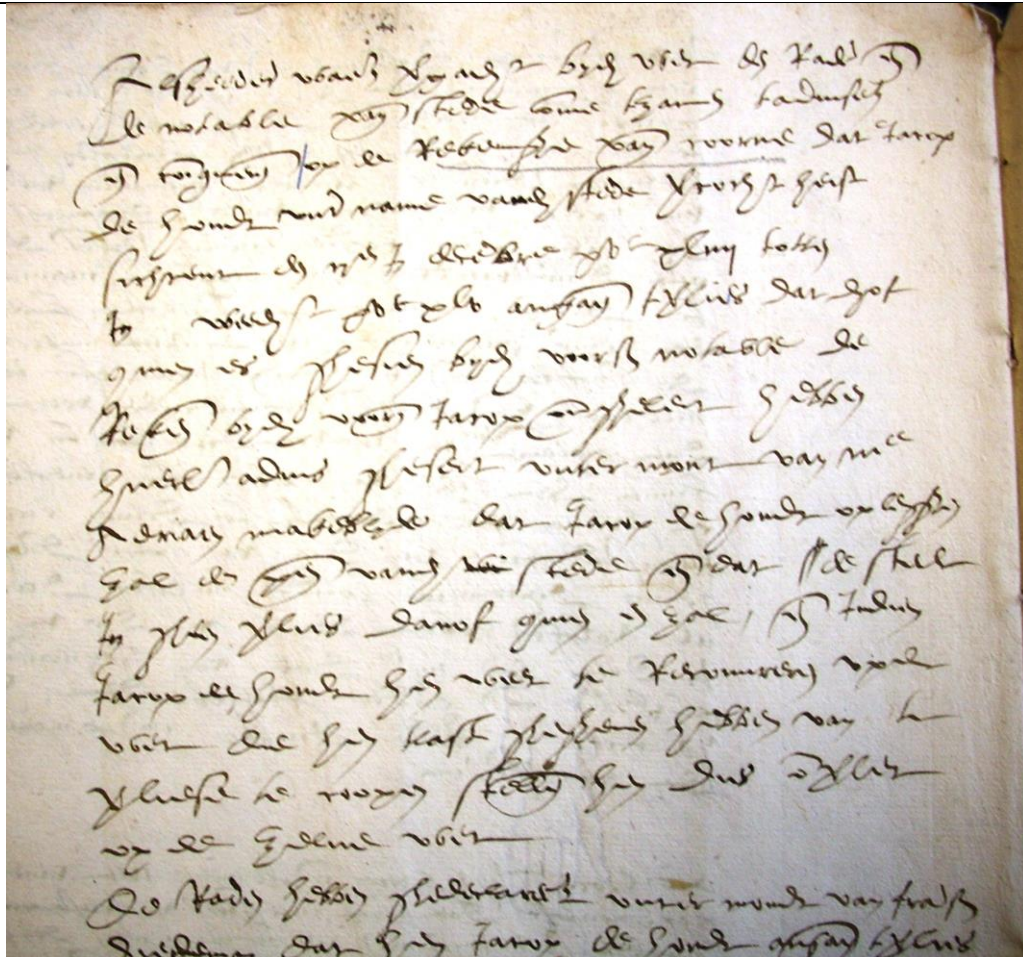
⁶ Differeren = WNT - Verzetten naar een later tijdstip; uitstellen

Dies voorseid es certifieren wy waerachtich zynde,
t'oirconden ons handtekene hieronder ghestelt ten daeghe ende jaere als boven.

Het aanslaan v an de Poperingse laken in de halle van Torhout door de 'hoofdmannen' van de draperie van Ieper, was daardoor mislukt.

De Poperingse drpaiers konden met hun laken terug naar huis, maar ze waren wel gewaarschuwd. De Ieperlingen voerden deze handelsoorlog met harde hand!

29 juli 1545 – Rekening koren van Jacob DeHondt – Resoluties – SAP 467

Als hedent waeren vergadert byden wet- de raeden ende de notable van de stede omme tsamen tadviseren ende congrueren op de rekeninghe vande coorne dat **Jacop de Hondt** vut name vanden stede vercocht heift sichtent **de ijde in decembre xvc xliiij** – 2 december 1544 -

totten in de wedemaent xvc xlv - juni 1545 –

angaende tverlies dat daerof innen es ghesien - byden voorseide notable de rekeninghe byden voornoemde Jacop overgheleit,

hebben huerlieden aldus gheseit vuter mont van meester **Adriaen Makeblyde** dat Jacop de Hondt oplegghen zal de penningen vanden stede ende dat de stede in gheen verlies danof quiten en zal

ende indien Jacop de Hondt hem weet te recouvreren upden wet die hem vast ghegheven hebben vant te verliese te coopen stellen hem dus onverlet op de zelve wet

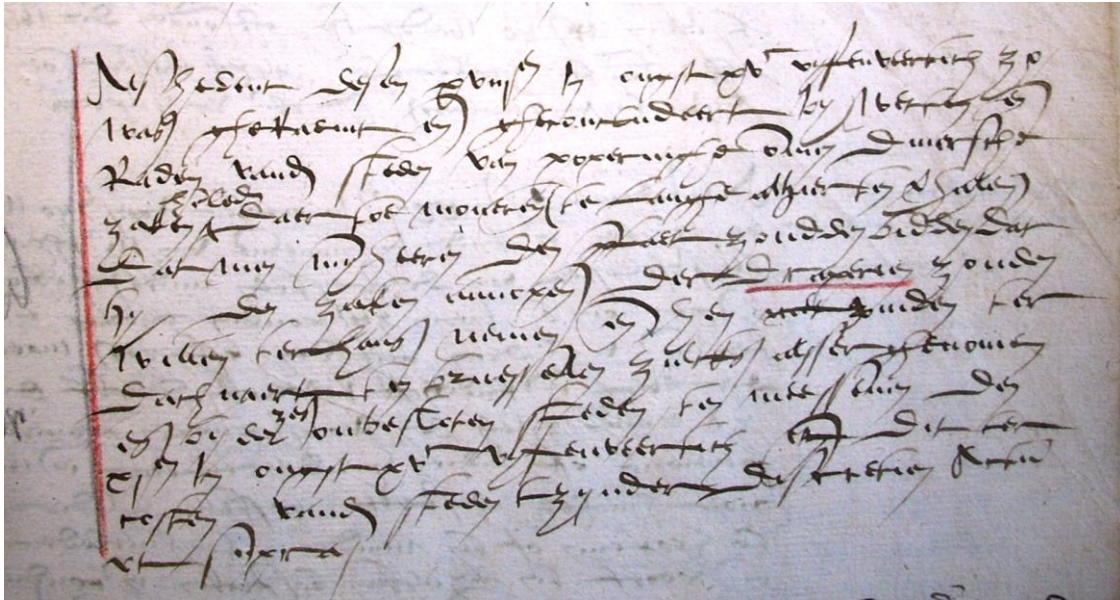
Actum den xxix in hoymaent xvc vivenveertich

[illegible][illegible][illegible]

Als hedent desen eersten in ougst
zo war anderwaerven vergadert scepenen kuerheers, raeden ende notabel in cameran ter
absentien van myn heeren den proost
ende was gheadviseert; gheraemt ende gheconsenteert

dat de stede zouden hebben also wel de costen van tvercoopen vanden tarrewen by Jacob de Hondt vercregen als tproffyt danof commende up tquidt datter up ghecommen es - dat zal de staende verliesen ende up huer hebben mets desen - zo es ten nieuten de consentien ende taccoort ghedaen by raden ende notaben den xxix sten in hoy maent xvc vyfenveertich

18 augustus 1545 – Proces Poperings laken met Ieper – Resoluties

Als heden desen 18 in ougst 1545

Zo was gheraemt ende gheconcludeert by wetten ende raden van der stede van Poperinghe, omme diversche zaken hemlieden daertoe moverende – te langhe alhier te verhaelen – dat men mijn heere den prelaet zoude bidden dat hy de zaken annopende de draperye, zoude willen ter hand nemen en hem vinden ter daghvaert te Brusselle, zulcx als er ghenomen es by de zes onbesloten steden te Meessene, den Ilden in ougst 1545, dit ten coste van de steden, 't zynder discretie

23 augustus 1545

In zijn het werk van Diegerick **'Inventaire analytique et chronologique des chartes et documents ...', Volumes 5-7'** uitgegeven door de 'Archives de la ville d'Ypres (Ieper, Belgium), Isidore Lucien Antoine Diegerick – staat er een volgende akte ingeschreven die gegeven werd in onze stad van Mechelen – **op de 22ste dag van augustus in het jaar 1544.** Daarbij werd door de Grote Raad van Mechelen, bevel gegeven aan alle deurwaarders om – indien gevraagd – zich te begeven naar Thorout, om aldaar de baljuw en de dienaren van de wet – opdracht te geven **om de aangeslagen lakens van de drapiers van Poperinghe** in deze stad te verkopen ten voordele van de sovereign.

Tenminste de lakens die gemaakt waren in strijd met het privilege dat Ieper gekregen had. De Poperingse drapiers – zo schrijft Diegerick – deden uitschijnen dat de markt van Thorout een vrije markt was, zodat het privilege van de Ieperlingen hier niet gold.

Nu besloot de Grote Raad echter de aangeslagne lakens effectief dienden verkocht te worden.

In geval van uitstel of oppositie van de kant van de wet van Thorout, dienden deze hun redenen aan de Grote Raad voor te leggen.

Op de 2de september 1545 kreeg men ook te Ieper een brief binnen van de Geheime Raad van de keizer, gericht aan de gemeenten Warneton, Werick, Poperinghe, Meessen, Komen, Kemmel, Nieuwkercke, Wulverghem en Dranouter, die gezamenlijk een bede gericht hadden aan de keizer, betreffende het privilege van de draperie dat hij aan die van Ieper gegeven had. Alle ‘dorpen’ – en dus ook Poperinghe – worden verplicht om een lijst op te stellen van alle lakenen die zij geproduceert hebben gedurende het jaar alvoreen Ieper het octrooi kreeg. Deze declaratie diende de lengte, de breedte en de prijs van elk stuk draperie weer te geven. Indien ze deze lijst niet opstelden – kregen ze ook geen kans om beroep tegen dit privilege aan te tekenen. – en zou het privilege zijn effect sorteren. De Ieperlingen van hun kant, mochten van dit uitstel gebruik maken om alle mogelijke stukken te verzamelen om het privilege te houden.

31 september 1545 – De preek in Sint Jans – Resoluties A
--

Gheordonneert by de heere ende ghemeene wet van der stede van Poperinghe

dat de kerkmeesters van Sint Jan als nu betalen zullen den terminarius (*bedelmonnik*) dien 't sermoen dede in sint jans up den ommeghankdach xxiiij schele x deniers voor zijn salaris lasten dezelve kerkmeesters dat zijlieden tselve den terminarius altijts betalen zullen van nu voortan, tenzy dat zylieden den terminaris adverteren van daghen van ten vooren dies tselven sermoen doen zouden dat zylieden gheen begheren noch ghedaen hebben en willen nemaer zo zy ghecostumeert es te doene

Actum ut supra

In Goede bys gheen d'afnemende 1644 vande stede van
 Rotterdam. Dat hiermit is besloten in (aenstaende) dat
 de kerkmeesters van Sint Jan als nu betalen zullen den terminarius
 den salaris van xij ponden x deniers voor zijn salaris
 lasten dezelve kerkmeesters dat zijlieden tselve den terminarius
 altijts betalen zullen van nu voortan, tenzy dat zylieden den
 terminaris adverteren van daghen van ten vooren dies tselven
 sermoen doen zouden dat zylieden gheen begheren noch ghedaen
 hebben en willen nemaer zo zy ghecostumeert es te doene
 Actum ut supra

23 oktober 1545 – Salarissen – Resoluties

Jan Goduut es gheconsenteert by wetten ende raeden voor dit voorleden jaer van
 refectiemeester ghezyn thebbene ende grooten werken inden vaert ghemaect thebbene xlvij
 pond xij schele
 Jan Wit als controcolleur van de opschriver van de biere van de voorleden jaeren xvij pond x
 schele ende bovendien voor voor controcolleeren vande imposten xi pond

Jan Goduut es gheconsenteert by wetten ende raeden voor dit voorleden jaer van refectiemeester ghezyn thebbene ende grooten werken inden vaert ghemaect thebbene xlvij pond xij schele

Jan Wit als controcolleur van de opschriver van de biere van de voorleden jaeren xvij pond x schele ende bovendien voor voor controcolleeren vande imposten xi pond

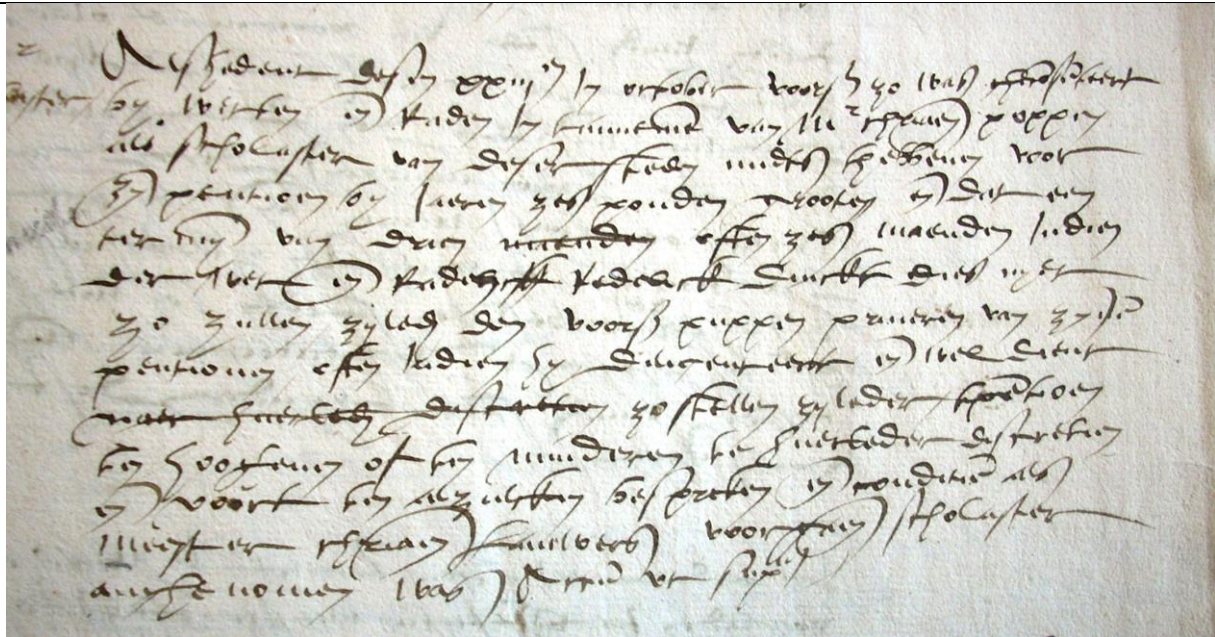
Franchois Diedeman als upscriver van de imposten van den voorleden jaeren – iij pond xi schele

Den zelven als upscriver ende collecteur van de imposten up de coopmanschepen van de beestaillen – xvij pond x schele

Clays Baroen als upscriver van de imposten van de bieren vande voorleden jaeren voor zijn salaris viij pond x schele

Actum den xxij in october xvc vijfenveertich

24 oktober 1545 – Scholaster Poppen – Resoluties A

Als hedent desen xxijde in october voorschreven,

zo was gheconsenteert by wetten ende raeden in tannemen van **meester Christiaen**

Poppen als scholaster van desen stede,

mits hebbene voor zijn pensioen by jaeren zes ponden grooten

ende dat een termijn van drye ofte zes maenden

indien de wet ende raeden sy raedelick dynckt,

dies nyet zo zullen zy lieden den voorseyde Puppen priveren van zijn pensioen ofte bedien sy

dilicqenteert ende wel dient,

zo zullen sy tander pensioen ten hoogheren of ten minderen te huerlieder discretien ende voort

ten alzulcken besproken inde conditien als **meester Christiaen Lauwers** voorgaende

scholaster angehnomenwas

Actum ut supra

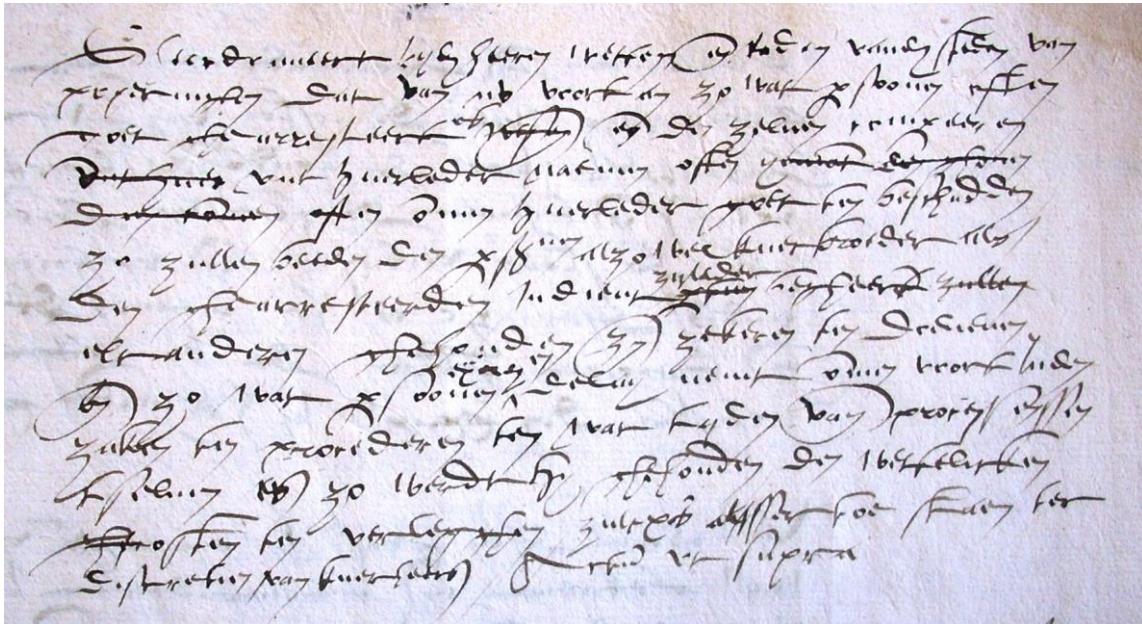
Aangeslagen goed – SAP 467 -

Gheordonneert byden heere wetten ende raden vanden stede van Poperinghe dat van nu

voortan zo wat persoonen often goet ghearresteert es

ende de zelve compareren en vut huerlieder natuur ofte duer hunlieder goet ten beschudden,

zo – zij - zullen betalen de x pond alzo wel kuerbroeder als den ghearresteerden indient zylieden beheren elckanderen ghehouden zyn zekeren⁷ ten doenen ende zo wat personen delay neemt omme voort inden zaken ten procederen ten wat tyden van de proces... Ten zelve ende zo werdt te ghesonden de

15 november 1546 - Proces Poperings laken met Ieper – Resoluties – SAP 467

Item, es voort gheraemt dat men myn heere **den grave van Roeulx**, gouverneur van Vlaenderen ende Artois, voor den assistentie die hy ons ghedaen heeft in het proces jehens die van Yperen ter cause van de draperie, zoude **beschencken met eenen peerde** van hondert ghuldens, indien die van Meessene ende

Wapen Adriaan van Croÿ

Nieuwkercken alzo vele als die van Poperinghe nyet contribuieren en willen, ende midts dat zy 't doen willen, zo zal de stede huerlieden contingent een derde contribuieren zulcx als zylieden doen sullen.

Het is niet te verbazen dat **de graaf van Roeulx** een belangrijke rol speelde in het proces rond de draperie, zodat hij een paard kreeg, aangezien hij stadhouder van Vlaenderen was.

Die graaf van Roeulx was eigenlijk **Adriaen van Croÿ**. Hij was geboren rond 1475 en zou op 5 juni 1553 sterven en hij was een veldheer in dienst van Keizer Karel V.

In de Wikipedia vinden we het volgende over hem: Hij was de zoon van Ferry van Croÿ en Lamberte de Brimeu en kreeg zijn opvoeding samen met de latere keizer Karel, van wie hij een der nauwste vertrouwelingen was. In 1519 werd hij ridder in de Orde van het Gulden Vlies.. Bij de dood van zijn

⁷ Zekeren : borg

vader in 1524 wordt hij belast met het strategisch belangrijke stadhouderschap van Artesië. Het was Adriaan van Croÿ die de Connétable de Bourbon wist te overtuigen over te lopen naar het kamp van Karel V.

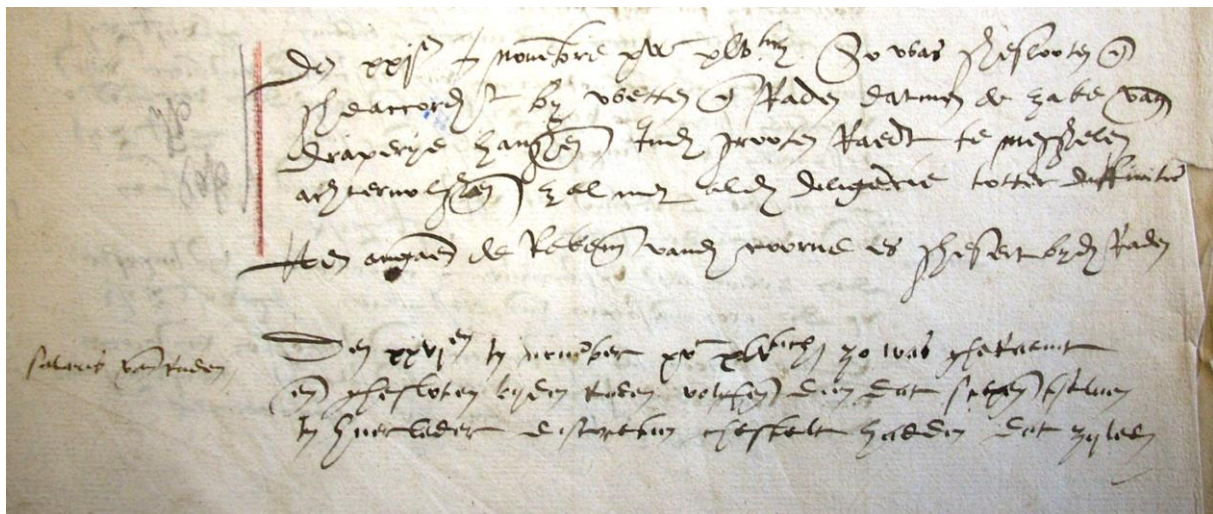
Ter gelegenheid van de kroning van zijn beschermheer tot keizer in Bologna (1531) werd hij verheven tot eerste graaf van Le Roeulx. Als militair onderscheidde Adriaan zich in de oorlog die in 1532 tegen het Ottomaanse Rijk werd uitgevochten; vervolgens in de oorlogen met Frankrijk.

Karel stuurde Adriaan in het najaar van 1539 als gezant naar het opstandige Gent. Na de onderdrukking van de opstand begin 1540 benoemde hij Adriaan van Croÿ tevens tot stadhouder van Vlaanderen en gouverneur van de kasselrijen Rijsel, Dowaaï en Orchies en belastte hem met de bouw van het Spanjaardenkasteel. Tijdens de belegering van Terwaan in 1553 stierf Adriaan aan zijn verwondingen.

Aangezien de zaak van de 'draperie' zeker nog niet beslist was, en eht proces nog liep - kan het schenken van een paard aan de graaf slechts gezien worden als een poging tot beïnvloeding.

21 november 1545 - Proces Poperings laken met Ieper – Resoluties – SAP 467
--

Den 21 november 1545 so was ghesloten ende gheaccordeert by wetten dat men de zake van de draperye, hanghende in den Grooten Raet te Mechelen achtervolghen zal met alder diligencie. Totter diffinitive.

Den xxiste – 21 - in november xvc xlvijch so was gheslooten ende gheaccordeert by wetten ende raden dat men de zake van draperie hanghende inde grooten raedt te Mechelen achtervolghen zal met alde diligencie⁸ totter diffiniteve
Item angaende de rekeninghe van de coorne es gheconsenteert byden raden

26 november 1545 – Salarissen - Resoluties
--

Den xxvi ste in november xvc xlv tich , zo was gheraemt ende ghesloten byden raden volghende dien dat schepenen tsamen in huerlieder discretien ghestelt hadden dat zylieden

⁸ Diligentie = zorg, toewijding en inspanning

48
 Wederomme dat jeghenwoordich jaer zullen hebben huerlieden salaris ende pensioen alzulck
 als zylieden int voorleden jaer ghehadt hebben ende voorn hemlieden gheconsenteert tstaet
 ten zy dat de raet zo draecht van wetten ende raden dat men in het toecommende accoord ende
 consent der zyne majesteit ghedaen, zouden contribueren van de ghe...
 Vanden steden het derden van onsen goorten ende tselven gheaccordeert zynde zyn zylieden
 raden tevreden huerlieder pensione niet noch ander pentioenen ende gaignen achter te laeten
 endee te mankeren
 Actum ut supra

Wederomme dat jeghenwoordich jaer zullen hebben huerlieden salaris ende pensioen alzulck
 als zylieden int voorleden jaer ghehadt hebben ende voorn hemlieden gheconsenteert tstaet
 ten zy dat de raet zo draecht van wetten ende raden dat men in het toecommende accoord ende
 consent der zyne majesteit ghedaen, zouden contribueren van de ghe...

Vanden steden het derden van onsen goorten ende tselven gheaccordeert zynde zyn zylieden
 raden tevreden huerlieder pensione niet noch ander pentioenen ende gaignen achter te laeten
 endee te mankeren

Actum ut supra

10 december 1545 – **Jenever** – Resoluties A – SAP 467

16
 van gheuseyzer te vercoopen
 Gheordonneert by wetten ende raeden
 Dat men van nu voortan gheen sensseren vercoopen zal binnen der stede, heerlicheden ende
 keure van Poperinghe, hogheren noch ten dierderen prysen dan ten **een ouden grooten den
 stoop** up de boete nvan drye ponden x schele also dickendt alst zylieden doene zullen
 Actum den x in december xvc xlvtych

Van gheuseyzer te vercoopen

Gheordonneert by wetten ende raeden

Dat men van nu voortan gheen sensseren vercoopen zal binnen der stede, heerlicheden ende
 keure van Poperinghe, hogheren noch ten dierderen prysen dan ten **een ouden grooten den
 stoop** up de boete nvan drye ponden x schele also dickendt alst zylieden doene zullen

Actum den x in december xvc xlvtych

Item is noch voort gheordonneert byden zelven wetten ende raden dat men het rechten vander steden vervolghen zal angaende trechten van dyssen van Maerten de Buckeren totter daffuntmen

Actum ut supra

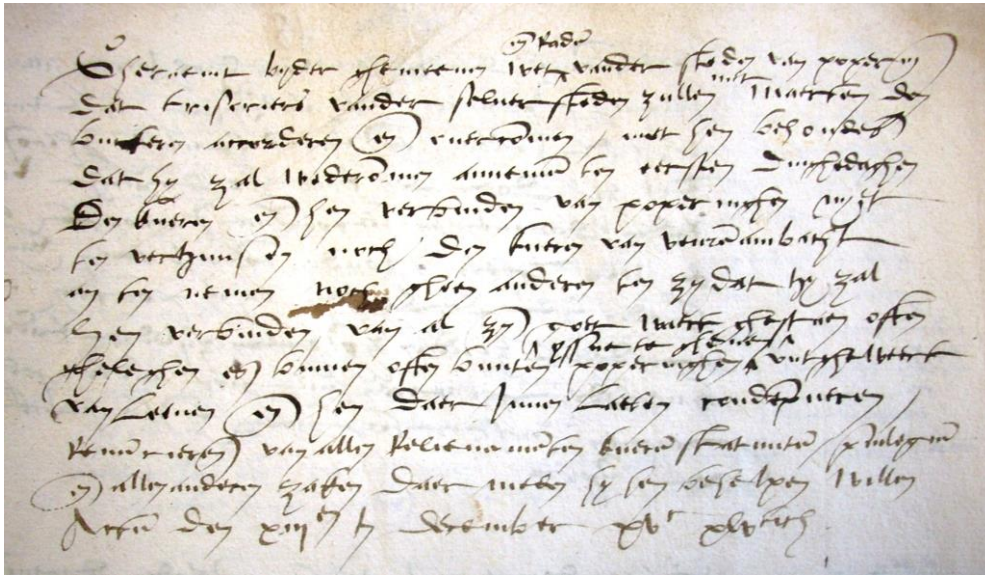
10 december 1545 – Rekening koren van Jacob de Hondt – Resoluties – SAP 467

Item Angaende tdifferent van **Jacob de Hondt** ter causen van toverlech van de **gleten** ende zyn rekeninghen, zo bleven wetten ende raden by huerlieder goorgaende ordonnancie ten weeten dat hy de twee yckingen dien ghesonden waeren duer Ghilen Stasen ende de kosten daer an cleven dien zal hy an hem zelven houden of dat hy heessche maken zal ende tresoriers zullen daer up andtwoorden

Actum ut supra

Item angaende 't vertoogh van de dischmeesters gheresolveerd denzelve te secoureren met een halfve ycking coornes ofte 25 ponden grooten in ghele daer vooren, waarmede zij lieden coopen zullen rugghe, gheerste, coorne ofte dierghelycke leeftocht ten beste coope

13 december 1545 – **Maerten de Buckere** - Resoltuies A – SAP 467

Gheconsenteert byden ghemeenen wetten vander steden van Poperinghe dat de tesoriers vander selven steden zullen met **Maerten de Buckeren** accorderen ende overcomen met hem behouden dat hy zal wederome annemen ten eersten dinghedaghen den kueren ende hem verbinden van Poperinghen nyet ten verhuusen noch den kueren van Veurenambacht an ten nemen noch gheen anderen ten zy dat hy zal hem verbinden van al zyn goet - waert tghestaen ofte gheleghen es binnen ofte buuten Poperinghe - yssent te ghe - uutgheweert van **lesenen** ende hem daer innen laeten redempneren - renoncierende van allen relienanneten kuere statuuten **verintegren** ende alle anderen zaken daer uuten hy hem behelpen willen Actum den xiiiden in december xvc xlv tich

Het concilie van Trente en de inquisitie

Paus Paulus III

Keizer Karel V kreeg in 1545 de paus **Paulus III** zover dat deze in 1545 **het Concilie van Trente** opende.

De keizer verwachtte dat dit concilie tot hervormingen zou besluiten, opdat de protestanten weer naar de rooms-katholieke kerk zouden terugkeren. Het tegendeel gebeurde: dit Concilie zou het begin zijn van de contrareformatie.

Reeds op de 22ste mei 1542 had de Paus Paulus III de kardinalen opgeroepen om een concilie te houden.

Uit deze 'bulle' of brief halen we dit fragment:

In't beginsel van dit – ons pausdom, 't welcke niet om onse verdiensten, maer om sijn groote goetheydt, de voorseinigheydt des Almachtigen Godts ons heeft bevolen, siende al van doen af in wat beroerten der tijden, ende in hoeveel moeyelijckheden, by naer van alle dinghe, onse herderlijcke sorghvuldigheydt ende waecke gheroepen was; soo sochten wy wel te ghenesen het quaedt van de Christelijcke Ghemeynte, met het welcke die nu overlangh ghequelt ende bykans verdruckt is: Maer wy self oock als menschen, comsingelt zijnde met kranckheydt, voelden onse krachten al te swack te zijn om soo grooten last te draghen.

Want als wy verstonden datter Vrede van noode was, om de ghemeyne saecken van seer veel genaeckende peryckelen te verlossen ende te bewaeren, soo hebben wy alle dinghen bevonden van haet ende tweedracht vol te zijn, de wyl voornamelijck die Princen onderlingh oneenigh waeren, aen de welcke de saeck bynaest endelijck ende al van Godt gelaeten is;

Maer als wy achten van noode te zijn datter een schaepskoy ende een Harder over des Heeren kudde soude wesen, tot de volkomentheydt van de Christelijcke Godtsdienstigheydt, ende om de hoop van de Hemelsche goederen in ons te bevestighen – soo was de eenigheydt des Christelijcke naems door scheringhen, tweedrachten, ketterijen afgheruckt ende bykans verscheurt.

Als wy wenschten de ghemeyne saeck van de waepenen ende aenslaghen der onghewloogigen wel bewaert ende bevestight te wesen, soo is door onse zonden ende onser aller schuldt, Godts gramschap, te weten, over onse zonden hanghende, Rhodus verloren, Hongarijen zeer ghequelt, zoo is begrepen ende voordacht een oorlogh te water en te landt tegen Italien ende teghens Oostenrijk ende Slavonien:

Als onse Goddeloose ende Wreede vijandt **den Turck** ter geender tijdt en ruste, ende als hy den haet ende tweedracht van de onse onder malkander, achte een welgheval te zijn, om zijn saeck wel te verrechten. Oversulckx, ghelijck wy seyden, als wij in soo groot onweer der ketterijen, twisten ende Oorloghe, ende soo gheweldighe verweckte golven, gheroepen waeren om het schipken Petri te manieren ende te bestieren, ende dat wy niet ghenoech op onse krachten betrouwen, soo hebben wy eerstelijck onse gedachten op den Heer gheworpen dat hy ons wilde voeden, ende ons herversien

met vastigheydt ende sterckheydt, ende het verstandt met raedt ende wysheydt.

Daer nae overdenckende hoe dat onse voorvaders zijnde begaeft met wonderlijcke wijsheydt ende heyligheydt, dickmaels inde hooghste ghevaeren van de Christen Kerck, tot haer ghenomen hebben voor de alderbeste end bequaemste middel de alghemeyne concilien ende generaale byeenkomsten der bisschoppen:

Soo hebben wy oock gheneghen gheweest om **een general concilie** te houden.

Ende als ondervraeght was het ghevolgen der Princen, welcker meestemmingh dat ons dochte tot de saeck voor eerst profijtighe ende bequaem te wesen, ende om dat wy hen van dit heyligh werck doen niet vreemt en vonden.

Soo hebben wy een alghemeyn concilie ende een tenerael byeenkomst der bisschoppen ende andere vaderen, die 't soude moghen aengaen in de stadt van **Mantua** angheseyt – om in 't jaer des gheboorte ons Heere – (ghelijck het met onse brieven ende handvesten betuyght is) 1537 – in 't derde jaer ons Pausdoms, op den eersten dagh van Junius te beginnen, hebbende bykans een sekere hoop, dat , als wy daer soude vergadert zijn in den naem des Heere, de Heer self dan, ghelijck hy belooft heeft, in 't midden van ons tegenwoordigh soude wesen, ende door sijn goetheydt ende bermhertigheydt alle de stormen des rijdts, ende alle de ghevaeren, door den geest zijns mondts lichtelijck soude weghnemen.

Maer ghelijck doch altijdt den vijandt des maneschelijcke gheslachts uyt is om de goede wercken te verhinderen, soo is voor eerst teghen al onse hoop ende verwachtinghe, de stadt Mantua ons gheweygert, ten waer dat wy ons steldne onder sommighe voorraeden, die gansch vreemt waeren vande ordianntien onser voorvaderen, ende van de ghelethetheydt der tijden, ende van osne, ende dees heylighe stoels, ende des geestelijcken naems weerdigheydt ende vrijheydt, de welcke wy in onse andere brieven hebben uytghedruckt.

Daerome zijn wy ghenootsaecht gheweest de houdingh van 't concilie uyt te stellen.

Ondertusschen onsen wreeden ende eeuwigen vyant den Turck hebbende met een ghewedlighen vloot schepen Italien aengerant, heeft sommighe steden op de kusten van Apulie inghenomen, vernielt, gheplundert ende een grooten roof vna menischen weghghevoert.

Wij in de grootste vrees ende peryckelen van allen zijnde, hebben besigh geweest om onse kusten te beschermen, ende de naerburigen met bystant te helpen.

Nochtans hebben wy ondertusschen niet opgehouden de Christelijcke Princen te raeden ende te verecken, dat sy ons soudent kennen gheven, welcke zy voor een bequaeme plaets hielden om het concilie te houden: der welck ghevoelen de wijl het onseker ende veelderley was, en dat den tijdt scheen langher uytghestreckt te worden, dan het wel van noode was.

*Na Mantua dacht de paus aan Vincentia of Venetië als stad om het concilie te houden, maar ook dat ging niet door; zodat men eindlijk na na een paar jaar in **Trente** terecht kwam.*

Boven: op 7 januari 1546 start de tweede sessie van het concilie van Trente, de derde zal in februari van dat jaar plaatsvinden.

De gehele versie van deze 'bulle' is te vinden op:

https://books.google.be/books?id=ekMb4_ixCAgC&pg=PA119&dq=concilie+van+trente&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwiEmJCe14TkAhXCMewKHQnDBQsQ6AEIODAD#v=onepage&q=concilie%20van%20trente&f=false

Deken van Ronse wordt inquisiteur voor Vlaanderen

*Op 23 april 1522 benoemt Karel V, **Frans van der Hulst**, Licentiaat in het burgerlijk en kerkelijk recht en lid van de Raad van Brabant, tot Inquisiteur-Generaal in de Nederlanden. De kerk zag echter haar belangen in gevaar gebracht en op 1 juni 1523 werd Van der Hulst door de paus gepromoveerd tot Algemeen Pauselijk Inquisiteur. De invloed van de hoogste kerkelijke instantie op dit inquisitieapparaat was echter beperkt.*

In 1545 werd 'de inquisitie' uitgebreid. Naast de drie 'algemene' werden er nu ook tien 'provinciale' inquisiteurs (=geloofsonderzoekers) aangesteld. De bekendste onder hen is **Pieter Titelmans**, die vaak in de Westhoek actief zal zijn.

Titelmans, geboren in Hasselt circa 1501 en op 5 september 1572 in Kortrijk overleden, was op 3 maart 1539 benoemd tot deken van het Sint-Hermeskapittel in Ronse. In 1545 wordt hij

dus de eerste inquisiteur van Vlaanderen. Hij bouwt zijn werking zo uit dat hij snel over een groep van betrouwbare verklikkers beschikt. Drie bevolkingsgroepen kregen zijn bijzondere aandacht: de boekhandelaars, de liedjeszangers en de rederijkers. Zij waren in de 16e eeuw de voornaamste propagandisten van het nieuwe geloof.

*Het is niet zo dat er voor Titelmans nog niet werd opgetreden tegen de hervormden in de Westhoek. Volgens **Roger Blondeau** werden er in de Westhoek tussen **1526 en 1545** al een 35-tal processen gevoerd tegen hervormden uit Ieper, Nieuwpoort, Veurne, Diksmuide, Nieuwkapelle, Wulveringem, Vinkem, Gijverinkhove, Reninge, Westvleteren, Oostvleteren, **Poperinge**, Haringe, Hondshoote, Sint-Winnoksbergen, Wormhout, Godewaersvelde, Caëster en Hazebrouck, met tal van terechtstellingen tot gevolg.*

*De steeds strengere toepassing van de keizerlijke plakaten en het scherpere optreden van de inquisitie leidde **vanaf 1543** tot **emigratie**. Vanaf **1544** groeit de ‘Nederduitse vluchtelingenkerk’ in Engeland tot een sterke gemeente uit.*

*In 1545 verspreidde het Protestantisme zich verder in Vlaanderen. **Peeter Bruly** – zo schrijft van Meerbeeck - wiert doen ter tijt binnen Doornyck verbrandt om syne ketterye.*

*In **1547** zou **Jan van Uittenhove**, edelman uit Gent, in Canterbury **de eerste vluchtelingenkerk** stichten. In juli 1550 zouden de gereformeerden uit de Nederlanden de ‘Austin Friars’-kerk in Londen ter beschikking krijgen.*